

a vybízí k dalším rozborům, které přispějí k lepšímu osvětlení vzájemných styků České republiky s jižními Slovany.

Ivan Dorovský

„Domov má jméno Daruvar. Literární tvorba Čechů v Chorvatsku.“ Uspořádal Ruda Turek. Pro nakl. Jednota Daruvar vydala Artia Pegas Press Praha 1995, 135 stran.

S podporou ministerstva zahraničních věcí ČR vyšla publikace, skládající se ze tří částí: 1) antologie z ukázek krajanské literatury (9-123), 2) studie „Literatura chorvatských Čechů - vývoj, současnost, výhledy“ (125-157), lexikon českých autorů v Chorvatsku (161-334). J. Matoušek 1984 o české literatuře v Chorvatsku napsal: „Za celou \...\ dobu naše tvorba nic novějšího a podstatnějšího nedala.“ A R. Turek 1994 dodává: „Po dalších deseti letech je tu pokoušení tento názor zopakovat. Nedočkali jsme se žádného průlomu do téměř nehybné hladiny krajanské literatury, nenastal žádný přelom v přístupu k literární tvorbě a v její společenské účinnosti. Tvůrčí možnosti zůstaly omezeny. Krajanská poezie výrazněji nepřekonalá mělkou pocitovou a myšlenkovou rovinu.“

Je jisté, že za tři čtvrtiny století existence české krajanské literatury v Chorvatsku nevydalo toto písemnictví autory, kteří by mohli stát po boku významnějším českým autorům z českých zemí v tomto období. Přece však není důvod domnívat se, že jde o autory a díla bez jakékoli úrovně. V ne zrovna nejvhodnější době, v roce 1978, vyšla v Praze antologie básní českých autorů z Chorvatska „Vzdálený hlas“.

Čtyři básníci a pět básnířek, jejichž verše tenkrát vyšly, jsou zastoupeni i v knize z roku 1995. Tentokrát se dostalo ke slovu celkem třicet autorů (devět mužů a jednadvacet žen). A vedle veršů byly uveřejněny také krátké úryvky prózy. V lexikonu je uvedeno 69 osobních hesel českých autorů z Chorvatska s podporou bibliografií tvorby a bibliografických údajů recenzí.

Vladimír Landa, jehož tři prózy vyšly v Praze (1958, 1977 a 1982), se sice v Chorvatsku narodil, ale po roce 1945 se natrvalo usadil v Čechách a teprve pak začal psát - je tedy „krajanským“ autorem jen zčásti. Zapadl román z prostředí chorvatských Čechů „Zarostlé pěšinky“ od Jindry Horakové (vyšel 1933 v Bratislavě). Jiný román - spíš kronika - se stejným námětem od Marie Pokorné „Vystěhovalci“ vycházel v časopise Jednota (Daruvar 1970 - 1971).

Z lexikonu se dovídáme, že Jindřich Procházka (zemřel 1975 v Praze) po deseti-letí sepsoval rodovou kroniku (záznamy sledoval od roku 1617); údajně obsahuje v poslední části značné množství informací o životě Čechů v Chorvatsku.

Prognóza není příliš povzbudivá. Česká menšina se rychle asimiluje a menšinová literatura přestává mít přirozenou autorskou a čtenářskou základnu. Doufejme, že situa-ce se zase zlepší. V každém případě je vydání knihy záslužný počín. Je třeba, aby se některý badatel zabýval tvorbou českých autorů v Chorvatsku a vysledoval jak spojitost jejich tvorby s českou literaturou českých zemích, tak i s literaturami jižních Slovanů.

Antonín Měštan

Genologické studie ve srovnávacím pohledu

Západ - Východ. Genologické studie. Litteraria humanitas III. Brno - Boskovice, nakladatelství Albert ve spolupráci s Vydavatelstvím Masarykovy univerzity v Brně 1995, 176 str.

Recenzovaný sborník, připravený Ústavem slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (odpovědným redaktorem byl Miroslav Mikulášek, redaktorem výkonným pak Ivo Pospíšil), je výsledkem týmové spolupráce badatelů z několika brněnských pracovišť v rámci projektu *Literární žánry a směry ve slovanských a západních literaturách*. Podřídili se na něm autorsky nejen slavisté (zejména rusisté, jejichž příspěvky jsou páteří sborníku), ale i bohémisté, polonisté, romanisté a klasičtí filologové. Jeho záběr je také velmi rozsáhlý, zahrnuje klasickou antickou literaturu, středověk a renesanci, přestože nejvíce příspěvků je soustředěno k problematice literatury 19. a 20. století. Historický zřetel je spojován s hledisky teoretickými, resp. genologickými, ať již v rovině deskriptivní poetiky, dílčích genologických analýz, problémů žánrové recepce v jinonárodním kontextu až po metodologicky zásadní studie k otázkám metody výzkumu literárních jevů (Ivo Pospíšil).

Přestože na první pohled budí sborník dojem jednoho z mnoha „slepenců“ textů různé povahy, kvality a zaměření, jež slouží pouze k publikačnímu prosazení autorů a jejichž jednotící koncepci hledáme marně - tento dojem by mohly podtrhnout jeho vícejazyčnost, mnohotematicnost, široký časový i žánrový záběr - jde o celek dobře připravený a promyšlený.

Cenný na sborníku je právě srovnávací pohled. Proto s výjimkou příspěvku Dagmar Bartoňkové (II prosimetrum in Naturales quaestiones di Seneca), jenž má deskriptivní, faktografickou povahu a z koncepce sborníku, postaveného na komparativní metodologii, vcelku vybočuje, a příspěvku Drahomíry Vlašínové, uplatňujícího srovnávací pohled jen v rámci jedné národní literatury, tj. české (Próza mezi baladou a groteskou), máme k dispozici studie o „meziliterárnosti“, které obohacují teorii a historii té či